

Leið þín um lífið

Siðfræði fyrir ungt fólk
Vinnublöð

Leonore Brauer
Dr. Richard Breun
Dr. Astrid Erdmann
Maritta Schöne

Íslensk þýðing: © 2008 Skúli Pálsson

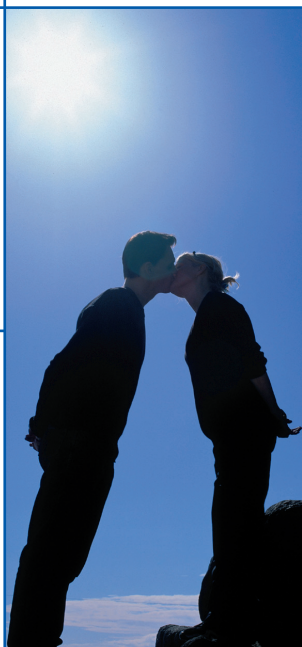
Gefið út með leyfi Ernst Klett Schulbuchverlag
Leipzig © 1997

Vefútgáfa

Efnið er til ljósritunar

1. útgáfa 2008
Námsgagnastofnun
Reykjavík

Ritstjórn: Aldís Yngvadóttir
Hönnun og umbrot: NÁMSGAGNASTOFNUN

Inngangur

Hér er fylgt úr hlaði vinnublöðum sem fylgja siðfræðibókinni *Leið þín um lífið – Siðfræði fyrir ungt fólk*. Bókinni er ætlað að skapa grundvöll að umræðu nemenda um heimspekileg og siðfræðileg málefni. Henni er ekki ætlað að kenna tiltekinn fróðleik heldur er markmið hennar að fá nemendur til að ígrunda, spyrja spurninga, rökræða, draga ályktanir og gagnrýna. Í bókinni er mörgum áleitnum spurningum beint til nemenda. Við þeim er ekki eitt rétt svar heldur reyna þær á ályktunarhæfni, rökhugsun og siðvit.

Miklu skiptir að búa samfélag bekkjarins undir heimspekilegar samræður þar sem allir fá að njóta sín og umræðum er stjórnað. Þeir kennarar sem litla þjálfun hafa í að leiða heimspekilegar samræður í bekk geta án efa nýtt sér inngangskafli í *kennarakverum* með bókunum *Valur – Heimspekilegar smásögur* og *Hugsi – Um röklit og lífsleikni* sem Námsgagnastofnun hefur gefið út.

Bókin *Leið þín um lífið* skiptist í átta kafla sem hægt er að lesa í hvað röð sem er. Mismörg verkefnablöð fylgja hverjum kafla. Á sumum blaðanna eru verkefni sem tekin eru beint úr bókinni. Blöðin eru merkt númeri kafla og raðnúmeri auk þess sem tilgreint er hvaða blaðsíðu í bókinni verkefnið tengist. Til að tengja efnið samtímanum og líðandi stundu er tilvalið að nota efni úr dagblöðum eða öðrum fjölmiðlum eftir því sem við á. Myndefni bókarinnar er ríkulegt og hægt að vinna með það á ýmsa vegu. Það má skoða myndirnar og tala um þær og þjálf þar með myndlæsi. Textarnir geta verið erfiðir aflestrar en allir nemendur ættu að geta notið myndanna og tjáð skoðanir og viðbrögð og rætt um þær. Benda má á að bókin er til á hljóðbók.

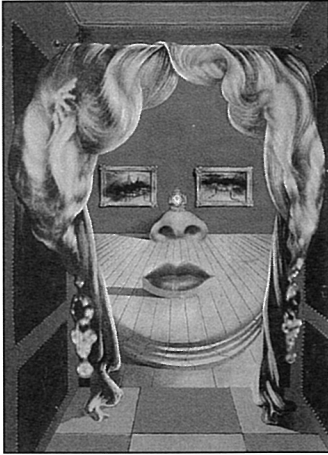
Hver er ég?

	Bernska	Unglingsár (núna)	Fullorðinsár (framtíð)
Óskir			
Markmið			
Viðhorf til náms			
Viðhorf til vinnu			
Sambúð / lífsförunautar			
Lífssýn			
Fyrirmyndir			
Fólk sem ég dáist að			
Viðhorf til elli			
Að fara eftir reglum samfélagsins			

Fylltu töfluna út eftir vandlega umhugsun.

Listann í dálkinum vinstra megin er hægt að framlengja að vild.

Hvað lýsir mér best?

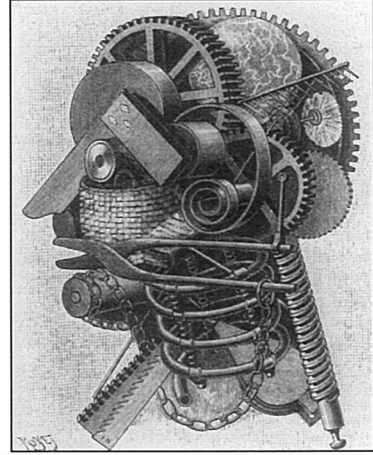
Salvador Dalí:

The Face of Mae West, 1934/35
Art Institute Chicago

Guiseppe Arcimboldo:

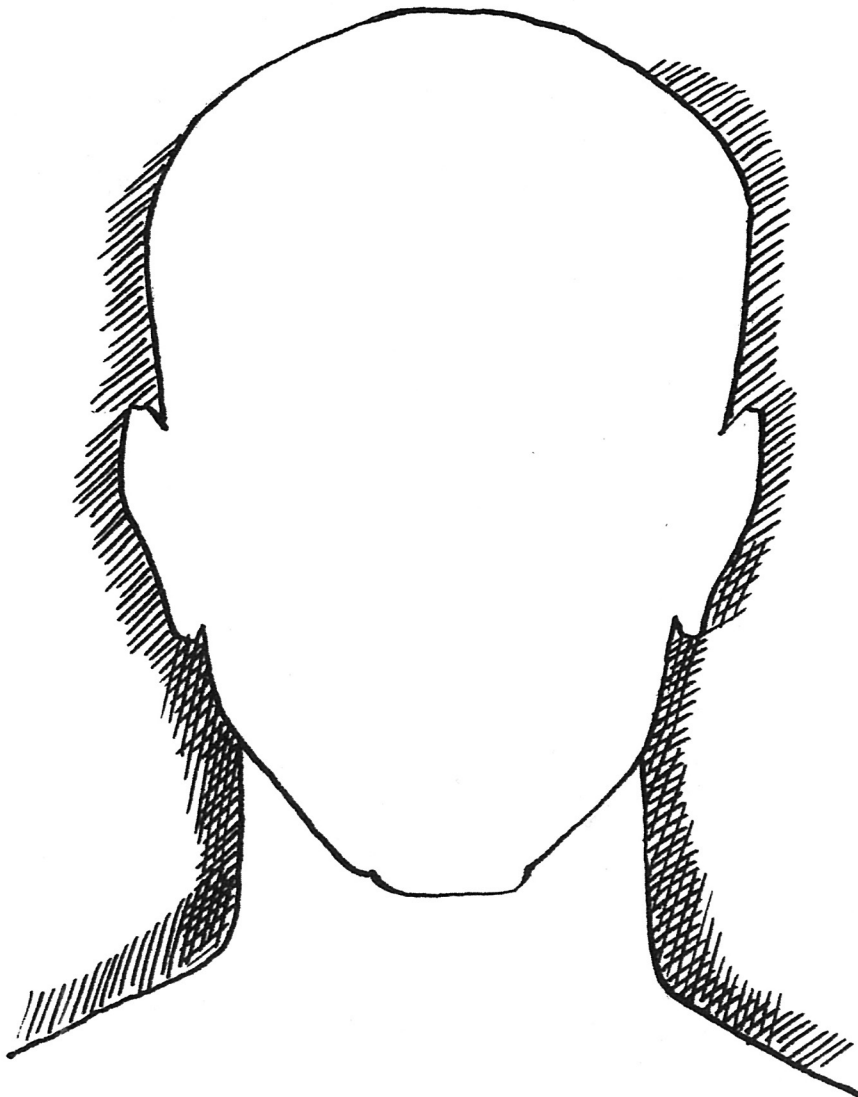
Verumnus-Rudolf (hluti úr mynd),
1590
Soklosters slott, Svíþjóð

Louis Poyet:

The Head of the Inventor
Institut Catholique Paris

Búðu til andlit úr einhverju sem er dæmigert fyrir þig

Hvernig vil ég vera?

Ég vil	Hefur mér tekist það?	Vil ég það?	Hvað verð ég gamall/gömul þegar mér tekst það?
1. Ráða því sjálf(ur) hvernig ég lít út.			
2. Vera fjárhagslega óháð(ur).			
3. Vera ófeimnari og sjálfsöruggari.			
4. Verða hamingju-samlega ástfangin(n).			
5. Fara út og koma heim þegar mér			
6. Fara í frí upp á eigin spýtur.			
7. Standa mig vel í skólanum.			
8. Geta rætt stjórnmal.			
9. Gera nákvæma framtíðaráætlun.			
10. Flytja að heiman og standa á eigin fótum.			

Fylltu inn í töfluna hvernig þú vilt vera. Þú getur stækkað töfluna eftir þörfum.

Hvaða kröfur gerir vinátta?

Farðu yfir setningarnar hér fyrir neðan og gerðu upp við þig hvort þér finnst vera sannleikur í þeim eða ekki.

Merktu við setningarnar sem þú heldur að séu réttar. Skrifaðu fleiri setningar um það sem þér finnst skipta máli um vináttu.

- Vinur er þannig að mér líður vel með honum.
- Nýir vinir eru bestu vinirnir.
- Vinur minn skilur mig betur en aðrir.
- Vinur verður að hafa eiginleika sem mér finnst skipta miklu máli.
- Vinur er sá sem foreldrum mínum líkar vel við líka.
- Góður vinur gagnrýnir mig ekki.
- Vinir segja hver öðrum leyndarmál.
- Til að halda í vini sína þarf maður að borga hitt og þetta fyrir þá.
- Til að halda í vini sína þarf maður að vera hreinskilinn.
- Vinur gengur með mér gegn um þykkt og þunnt, sama hvað ég geri.
- Maður getur bara átt einn góðan vin.
- Góðum vini er hægt að treysta.
- Maður má ekki rífast við góðan vin.

Viðhorf mín til samkynhneigðar

Búðu til hugarkort sem lýsir viðhorfum þínum til samkynhneigðar. Atriði sem þú gætir haft í kortinu væru t.d. réttindi samkynhneigðra á Íslandi, ást og tilfinningar, kynlíf, fordómar, fjölskyldulíf og sambúð, barneignir, hjónavígslur o.fl.

Samkynhneigð

Karlmannlegt? – Kvenlegt?

Þetta er stuttur spurningalisti þar sem spurt er um muninn á konum og körlum. Fyrir bæði kynin eru sömu hlutir mikilvægir að miklu leyti en stundum leggja þau ekki áherslu á það sama. Eftir að hafa svarað þessum spurningum getur þú séð hvað þú telur þig vita um karla og konur. Það er mikilvægt til að skilja hitt kynið. Dragðu hring utan um það sem þú telur vera satt eða ósatt.

1.	Konur tala beint út frekar en karlar.	s	ó
2.	Karlar þurfa stuðning annarra oft en konur.	s	ó
3.	Konur reyna, oft en karlar, að breyta öðrum.	s	ó
4.	Karlar eru afbrýðisamari en konur.	s	ó
5.	Konur hreykja sér af afrekum sínum oft en karlar.	s	ó
6.	Hjá konum er virðing grundvallaratriði.	s	ó
7.	Karlar þurfa meira svigrúm en konur – meiri tíma fyrir sjálfa sig.	s	ó
8.	Konur verða ekki eins stressaðar og karlar.	s	ó
9.	Karlar sækjast fremur en konur eftir hrósi annarra.	s	ó
10.	Karlar eru sérfræðingar í að ná sínu fram með því að ógna öðrum.	s	ó
11.	Konur eru ákveðnari en karlar.	s	ó
12.	Karlar eru meira fyrir að skipa fyrir heldur en konur.	s	ó
13.	Konur afsaka sig oft en karlar.	s	ó
14.	Karlar segja sögur og brandara oft en konur.	s	ó
15.	Í opinberum umræðum eru það yfirleitt konur sem ráða ferðinni.	s	ó
16.	Karlar treysta orðum annarra frekar en konur.	s	ó
17.	Konur taka líkamlega áhættu oft en karlar.	s	ó
18.	Karlar tala oft um tilfinningar sínar heldur en konur.	s	ó
19.	Konur hafa tilhneigingu til að hafa áhyggjur frekar en karlar.	s	ó
20.	Karlar vilja frekar tala um hluti en um fólk.	s	ó
21.	Konur koma sér hjá að rífast frekar en karlar.	s	ó
22.	Karlar nöldra meira en konur.	s	ó
23.	Konur grípa fram í fyrir öðrum oft en karlar.	s	ó
24.	Karlar slúðra um aðra alveg jafn mikið og konur.	s	ó
25.	Konur óska sér að giftast frekar en karlar.	s	ó
26.	Karlar tala lengur í síma en konur.	s	ó
27.	Konur nota svipbrigði og hendurnar til að tjá sig frekar en karlar.	s	ó
28.	Karlar snúa sér frekar að öðrum körlum en konum í samræðum.	s	ó
29.	Karlar tala um heilsu sína oft en konur.	s	ó
30.	Konur skilja betur en karlar merkin sem börn gefa frá sér.	s	ó

Þegar allir í hópnum hafa svarað spurningunum skuluð þið bera saman svörin og rökstyðja skoðanir ykkar.

Tími og tilgangur

Skrifaðu inn í töfluna hvernig þú notaðir tímann í eina viku.

Klukkan	Mánudagur	Þriðjudagur	Miðvikudagur	Fimmtudagur	Föstudagur	Laugardagur	Sunnudagur
0-1							
1-2							
2-3							
4-5							
6-7							
8-9							
10-11							
11-12							
12-13							
13-14							
14-15							
15-16							
16-17							
17-18							
18-19							
19-20							
20-21							
21-22							
22-23							
23-24							

1. Hvað finnst þér um að hafa notað tímann svona?
2. Hversu stóran hluta af tíma þínum finnst þér þú lifa virkilega innihaldsríku lífi?
3. Hvaða mótsagnir, ef nokkrar, eru í því sem þú gerðir í vikunni?
4. Hversu stóran hluta af tíma þínum notaðir þú til að gera eitthvað sem þér þykir ekki mikið til um? Hvenær lá vel á þér á eftir, hvenær fremur illa, hvað veitti þér fyllingu?
5. Heldur þú að þegar þú verður eldri verðir þú ánægð(ur) með að hafa notað þessa viku svona?

Hugmyndaspjöld

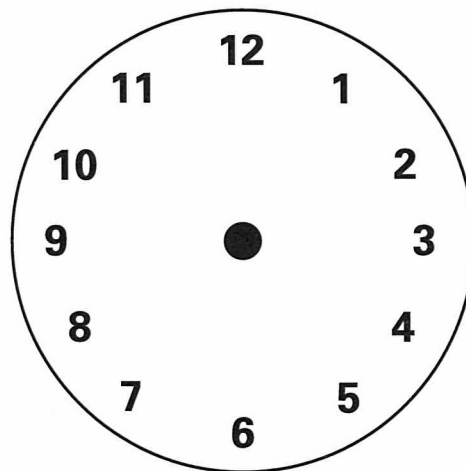
Hugmyndaspjald nr.	Dagur	klukkan
Hugmynd:		
Tilvitnun:		
Spurning		
Mynd, teikning		
Undirskrift		

Hugmyndaspjald nr.	Dagur	klukkan
Hugmynd:		
Tilvitnun:		
Spurning		
Mynd, teikning		
Undirskrift		

Lífs-tími

Ímyndaðu þér að öll ævi þín samsvari 12 klukkustundum. Reyndu að svara þessari spurningu: Hvað er klukkan í lífi mínu? Veltu þessu fyrir þér dálitla stund. Teiknaðu svo litla og stóra vísi á viðeigandi stað á klukkuna.

Skrifaðu síðan á annað blað nokkrar setningar um hvað þessi staður á klukkunni þýðir. Hvernig lítur líf þitt út séð frá þessum stað?

Skrifaðu nú endinn á eftirfarandi setningabrot:

Það er of seint að _____

Það er ennþá of snemmt að _____

Nú er rétti tíminn til að _____

Ég þarf að fá tíma til að _____

Klukkan ____ mun það gerast að _____

Svaraðu þessum spurningum:

Hvað er mér kennt heima hjá mér um að nota tímann? Eru notaðar ákveðnar setningar eins og „tíminn er peningar“ eða „flýttu þér“ eða „ekki koma of seint“? _____

Hvernig skipulegg ég tíma minn? _____

Finnst mér ég hafa nógan tíma eða að ég hafi lítinn tíma? _____

Hvað vil ég verða gamall/gömul? _____

Hvað er það í framtíðinni sem ég hlakka mest til? _____

Hver verður næsti stórviðburður í lífi mínu? _____

Hvernig myndi ég lifa lífinu ef ég hefði aðeins eitt ár? _____

Hvað myndi ég gera ef ég ætti að lifa að eilífu _____

Eftir fimm ár

Hugsaðu þér að þú sért fimm árum eldri en þú ert núna. Hvernig viltu hafa lífið á þeim aldri?
Skrifaðu stutt svör við spurningunum:

Hvar viltu eiga heima? _____

Hvað viltu þá helst nota tímann til að gera? _____

Hver viltu að standi þér næst? _____

Hvað muntu gera á einum venjulegum degi? _____

Hvað muntu gera til að skemmta þér? _____

Hvað mun þér finnast vera það mikilvægasta í lífinu? _____

Hver verður mesti munurinn á lífi þínu eftir fimm ár og lífi þínu núna? _____

Að hverju muntu stefna í lífinu? Hver verða markmið þín? _____

Muntu þá hugsa oftar um framtíðina? Af hverju? _____

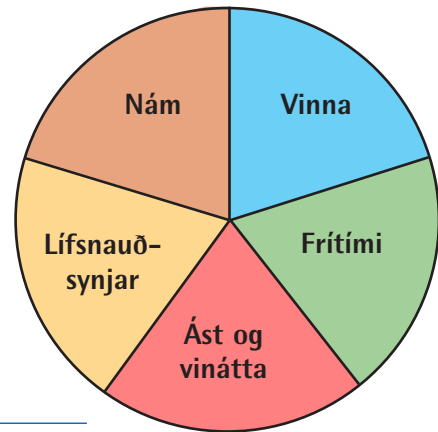
Þekkirðu einhvern sem vonast eftir því sama og þú í framtíðinni? Hver er það? _____

Þekkir þú einhvern núna sem lifir eins þú vildir lifa eftir fimm ár? Hver er það? _____

Er það líklegt eða ólíklegt að þú náir markmiðum þínum? _____

Skipting tímans

Skífuritið táknað eina viku. Ef þú skiptir tímanum á einni viku jafnt milli náms, vinnu, frítíma, vináttu og ástar og lífsnauðsynja (borða, drekka, sofa o.s.frv.) yrði skiptingin svona.

Skrifaðu nokkur orð um hvað þú gerir á hverju sviði:

Nám _____

Vinna og heimilisstörf _____

Vináttu og ást _____

Fritími _____

Lífsnauðsynjar _____

Ein vika er 168 klukkustundir. Hvað notarðu langan tíma fyrir þessi mismunandi svið?

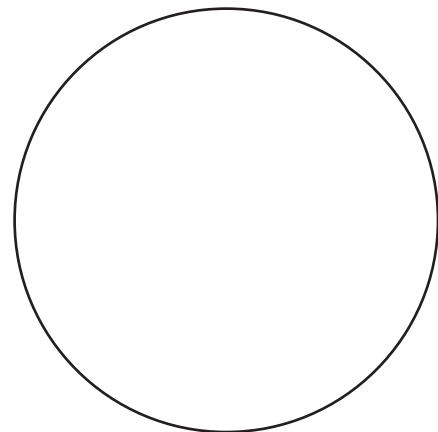
Nám _____ klukkustundir

Vinna og heimilisstörf _____ klukkustundir

Vináttu og ást _____ klukkustundir

Fritími _____ klukkustundir

Lífsnauðsynjar _____ klukkustundir

Teiknaðu þessa skiptingu inn á skífuritið. Skoðaðu svo myndina. Er þetta góð skipting, er tímanum vel varið? Hvað finnst þér?

Fyrir hvað vildi ég hafa meiri tíma? _____

Hvernig fer ég að því? _____

Í hvað vildi ég nota minni tíma? _____

Er erfitt fyrir mig að nota tímann eins og ég vil helst? Hvernig get ég sigrast á þeim erfiðleikum? Hvað „sóa“ ég miklum tíma? _____

Nota ég of mikið af frítímanum til að slappa af? Ætti ég alltaf að vera að gera eitthvað? _____

Hvað þarf ég til að öðlast hamingju?

Hæfileikar: _____

Útlit, líkami: _____

Vinir, kærasta eða kærasti: _____

Starf: _____

Eignir, peningar: _____

Annað: _____

Markmið í lífinu

Lestu fyrst þennan lista um tuttugu markmið í lífinu. Settu svo kross við þau fimm sem þér finnst vera mikilvægust fyrir þig. Raðaðu þeim síðan í forgangsörð með því að setja tölustafina 1–5 fyrir aftan þar sem einn er mikilvægast, tveir næstmikilvægast o.s.frv.

Lífsmarkmið

Röð

Heilbrigð og hamingjusöm börn	☐	☐
Að hafa áhrif á aðra	☐	☐
Kynlíf með ást og hlýju	☐	☐
Að aðrir elski mig	☐	☐
Að vera í góðu formi líkamlega	☐	☐
Að skapa list	☐	☐
Að kunna að bjarga mér, vera ráðagóð(ur)	☐	☐
Ævintýri og spennandi upplifanir	☐	☐
Aftek í vísindum eða fræðum	☐	☐
Heilbrigði	☐	☐
Að vera rík(ur)	☐	☐
Kynferðislegt aðdráttarafl	☐	☐
Að vera falleg(ur)	☐	☐
Að njóta virðingar	☐	☐
Að eiga tryggja vini	☐	☐
Að elska aðra	☐	☐
Að taka þátt í félagsstarfi	☐	☐
Gott fjölskyldulíf	☐	☐
Starf sem hefur tilgang og innihald	☐	☐
Að skapa eitthvað varanlegt	☐	☐

Hvað gerir mann hamingjusaman? – Könnun

1. Hvað gerir þig hamingjusama(n) núna? _____

2. Hvað gerir þig óhamingjusama(n)? _____

3. Hugsar þú öðruvísi um hamingju en áður? _____

4. Hvað gerir þú ef þú verður fyrir mótlæti? Hvernig lærir maður að taka á mótlæti? _____

5. Hverjar voru hamingjuríkustu stundirnar í lífi þínu undanfarin tvö ár? _____

6. Hvað myndirðu gera ef þú ættir þúsund milljón krónur? _____

7. Hvernig lýsir það sér ef þú ert hamingjusamur/hamingjusöm? _____

8. Hvaða munur er á að vera hamingjusamur-/söm í langan tíma og að vera glaður/glöð stutta stund?

Tækniframfarir og afleiðingar þeirra

Uppfinning	Góðar afleiðingar	Slæmar afleiðingar	Beinar afleiðingar	Óbeinar afleiðingar
Gufuvél				
Hjólíð				
Járnbrautir				
Rafmagn				
Kjarnorka				
Bíllinn				
Sími				
Tölva				
Sjónvarp				

Erfðataekni

RÆKTAÐI RISAKIND!

Hrafnavík. Með genamöndli hefur prófessor Hvatí Basasyni tekist að rækta risakind.

Hún er þriggja metra há og fjögurra metra löng og var falin bóndanum Geitreki Grænkelsyni til umsjár.

RISAKIND TIL ROSAVANDRÆÐA

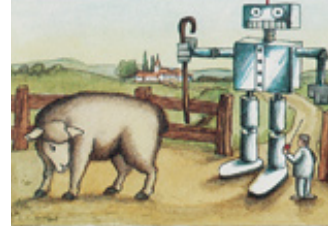

Geitrekur bóndi á í miklum vandræðum með risakindina. Moka þarf kvína oft á dag og kindin hefur bitið allt gras niður í rót svo jörðin líkist helst eyðimörk.

RISAHIRÐIR FYRIR RISAKINDINA

Hrafnavík. Til að greiða úr vandræðunum með risakindina hefur prófessor Vélmann Völundarson smíðað risastórt vélmenni.

Framvegis á þessi fjarstýrði risahirðir að sjá alfarið um kindina. Vélmann leggur á það sérstaka áherslu að vélin sé fyllilega örugg.

ROSAHRÆÐSLA Í HRAFNAVÍK

Hrafnavík. Í gær greip ógn og skelfing um sig í Hrafnavík eftir að skammhlaup varð í heila risahirðisins svo að hann braust út úr kvinni og rak risakindina gegnum miðjan bæinn. Til allrar hamingju ...

Búðu til framhald sögunnar (þú getur skrifað og teiknað).
Kannski er hægt að láta hana enda bæði vel og illa.

Náttúra, umhverfi, framtíð

Ógnanir við umhverfi og náttúru

Loftmengun
 Mengun í sjó
 Virkjanir í ám
 Jarðhitavirkjanir
 Gróðurhúsaáhrif og hlýnun jarðar
 Bílaumferð
 Kjarnorkuúrgangur
 Eyðing regnskóga
 Dýrategundir deyja út
 Sorp
 Uppblástur og landeyðing
 Þynning ósonlagsins

Hver af þessum vandamálum eru alvarlegust að þínu áliti.

Raðaðu þeim eftir mikilvægi þar sem 1 er mikilvægast, 2 næstmikilvægast o.s.frv. og fylltu svo í töfluna.

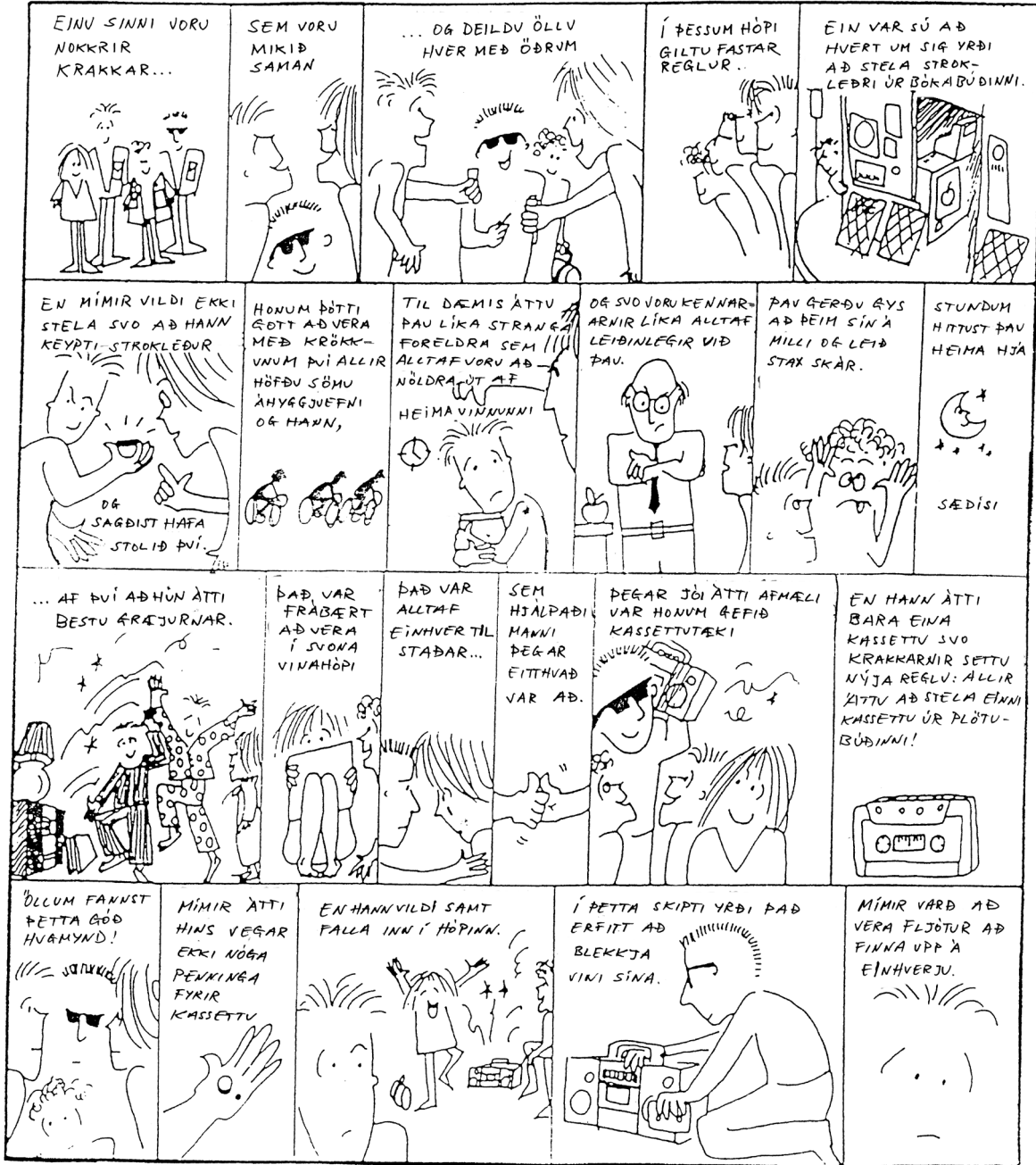
Raðað eftir mikilvægi að mínu áliti	Orsakir	Það sem hægt er að gera til úrbóta
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		

Könnun

	já	nei
1. Fer í taugarnar á þér ef einhver við hliðina á þér klessir tyggjói undir borð eða stólsetu?	☐	☐
2. Spyrðu hvað sé að ef þú sérð að einhverjum skólafélaga þínum líður illa?	☐	☐
3. Býðst þú til að aðstoða ef einhver skilur ekki eitthvað?	☐	☐
4. Fer í taugarnar á þér ef skólafélagar þínir nota stundum eitthvað sem þú átt?	☐	☐
5. Heldur þú að það sé góður undirbúningur fyrir lífið að í bekknum sé hver sjálfum sér næstur?	☐	☐
6. Segjum að bekkurinn hafi safnað 10.000 krónum í bekkjarsjóð. Einhver stingur upp á að nota 3.000 krónur af því til að gefa í góðgerðastarfsemi. Myndir þú styðja það?	☐	☐
7. Þú býður bekkjarfélögunum í veislu án áfengis.
Er þér sama þó að einhverjir drekki samt í laumi?	☐	☐
8. Værir þú til í að taka áhættu til að hjálpa skólafélaga þínum að svindla á prófi?	☐	☐
9. Nokkrir í bekknum gera tilteknum kennara mjög erfitt fyrir og þér þykir það ósanngjarnt.
Segir þú það við þá sem eiga hlut að máli?	☐	☐
10. Bekkurinn og kennarinn lenda í hár saman og einn bekkjarfélagi þinn fær áminningu og er rekinn úr tíma. Hann hefur hins vegar ekki „gert neitt af sér“ frekar en þú. Hvort gleðst þú yfir að það skuli ekki vera þú sem ert blóraböggullinn eða heimtar af kennaranum að sama gangi yfir þig?	☐	☐
11. Kemur það fyrir að þú skiptir um skoðun til að skera þig ekki úr?	☐	☐
12. Leggur þú mikið upp úr því að skólafélögum þínum þyki þú vera dugleg(ur) og klár?	☐	☐
13. Skiptir miklu máli fyrir þig hvað meirihluta bekkjarins finnst um þig?	☐	☐
14. Myndir þú byrja að reykja til að komast inn í „draumaklíkuna“ þína?	☐	☐
15. Nokkrir bekkjarfélagar svíkjast um að vinna verkefni:		
a) Þú vonar að það komist ekki upp.	☐	☐
b) Þú ert fegin(n) þegar það kemst upp.	☐	☐
c) Þú segir eitthvað við kennarann til að vekja athygli hans á þessu.	☐	☐
16. Getur þú hlustað á fólk þangað til það hefur lokið máli sínu án þess að grípa fram í?	☐	☐
17. Ef einhver hefur allt aðra skoðun en þú og gagnrýnir þig, getur þú samt alveg		
a) hlustað rólega á viðkomandi	☐	☐
b) eða þarftu strax að bita frá þér?	☐	☐
18. Eru einhverjir skólafélagar sem þú reynir að forðast og umgangast ekki?	☐	☐
19. Myndir þú vilja hafa meiri áhrif á hegðun bekkjarsystkina í kennslustundum?		
20. Segjum að það verði áflog í bekknum, myndvarpinn verði fyrir hnjaski og einn af „áflogahundunum“ ýti honum yfir í tómu kennslustofuna við hliðina.		
a) Er þér alveg sama?	☐	☐
b) Viltu að þeir sem stóðu fyrir látunum fari og tilkynni um skemmdirnar?	☐	☐
c) Ferð þú og talar við kennarann sem ber ábyrgð á bekknum?	☐	☐

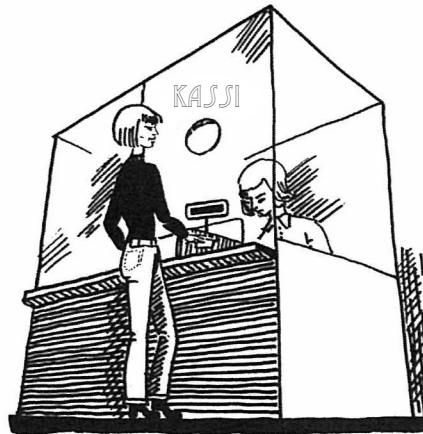
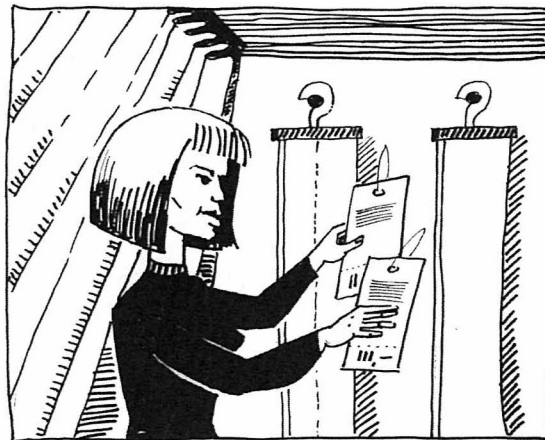
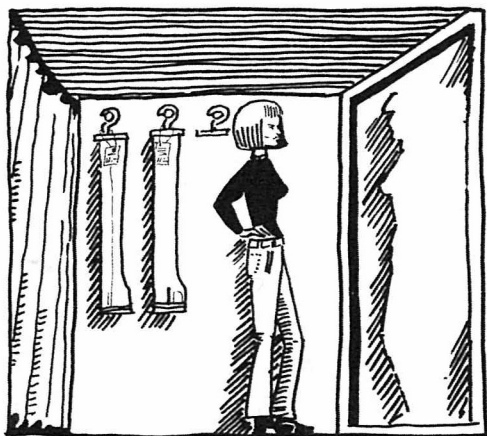
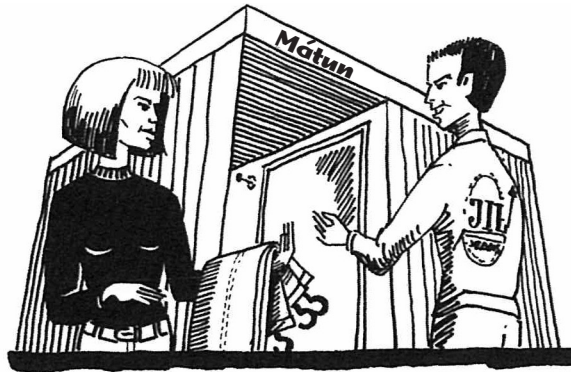
Svaraðu öllum spurningunum skriflega og nafnlaust. Heiðarleg svör!

Prófraun

Teiknaðu framhald sögunnar!

JIL gallabuxur eru flottastar ... Sigga VERÐUR að fá þær

Hvað fékk Sigu til að skipta um verðmiða? _____

Hvað ætli hún hafi hugsað þegar hún stóð í mátunarklefanum? _____

Var eitthvað sem þvingaði hana til að skipta um miða? _____

Varúð – rifrildi?!

Framhaldið á sögunni gæti verið mismunandi

Fyrsti möguleiki: „Hvað þykstu vera?“

Annar möguleiki. „Ég er alveg að fara.“

Priðji möguleiki: „Ég var bara að djóka.“

Svaraðu þessum spurningum á eigin spýtur eða í hóp.

Hvað eiga hinir að gera sem fylgjast með? _____

Hvernig heldur þú að stelpan í sögunni bregðist við? _____

Hvað finnst þér um að blanda sér í annarra manna mál? Hvenær á það rétt á sér? Hvenær ekki?

Geimferðaleikur

1. Iota: Einstaklingsákvarðanir

Allir þátttakendur fá blað með eftirfarandi fyrirætlum og reyna að leysa verkefnið hver fyrir sig: Þið eruð í áhöfn á geimskipi. Þið lendið á tunglinu þar sem þið eigið að snúa aftur í móðurskipið og hitta afganginn af áhöfninni. Vegna bilunar í geimskipinu þurfið þið hins vegar að lenda um 300 km frá staðunum þar sem átti að hittast. Í landingunni skemmist mikið af útbúnaði um borð. Til að lifa af þurfið þið að fara fótgangandi alla leið að móðurskipinu. Þið megið aðeins taka með það allra nauðsynlegasta því annars komist þið aldrei alla leið. Á listanum fyrir neðan eru taldir upp 15 hlutir sem enn eru í heilu lagi. Verkefnið ykkar nú er að raða þessum hlutum í forgangsörð sem sýnir hvað þeir eru nauðsynlegir fyrir þessa 300 km göngu. Merktu mikilvægasta hlutinn númer 1, næstmikilvægasta númer 2 o.s.frv.

- ___ 1 eldspýtnastokkur
- ___ 1 dós með næringarþykkni
- ___ 15 metrar nælonstrengur
- ___ 30 fermetrar af fallhlífaefni
- ___ 1 eldunartæki
- ___ 2 skambyssur
- ___ 1 dós þurrmjólks
- ___ 2 súrefniskútar, 50 l hvor
- ___ 1 stjörnukort
- ___ 1 gúmmibátur sem hægt er að blása upp með þrýstiloftshylkjum
- ___ 1 áttaviti
- ___ 22 l vatn
- ___ neyðarblys (brennur líka í lofttæmi)
- ___ 1 sjúkrakassi
- ___ 1 talstöð sem gengur fyrir sólarorku

2. Iota: Hópákvarðanir

Nú eru myndaðir 6–8 manna hópar. Allir hafa með forgangslistana sem þeir fylltu út. Fyrirmælin eru á þessa leið: Þetta er æfing í hvernig ákvarðanir eru teknar í lífinu sjálfu. Hópurinn þarf að komast að samhljóða niðurstöðu. Hann á að raða hlutunum 15 í forgangsörð. Allir þurfa að vera sammála um í hvaða sæti hver hlutur á að vera. Stundum geta ekki allir verið sammála. Reynið samt að komast að niðurstöðu sem allir geta sætt sig við að einhverju leyti a.m.k. (Til ráðstöfunar er ein klukkustund.) Eftirfarandi er gott að hafa í huga:

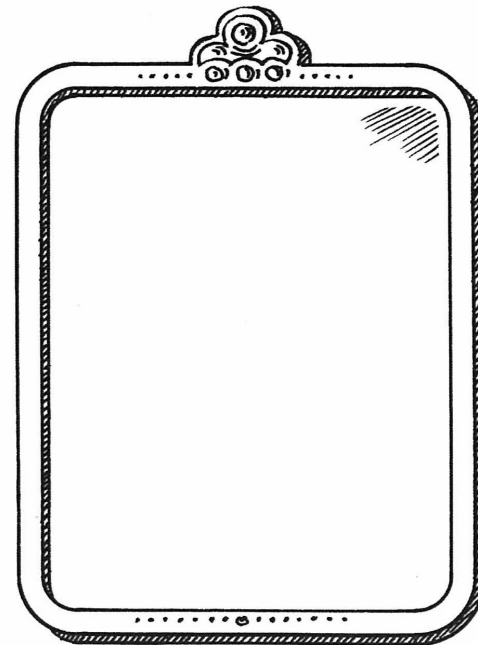
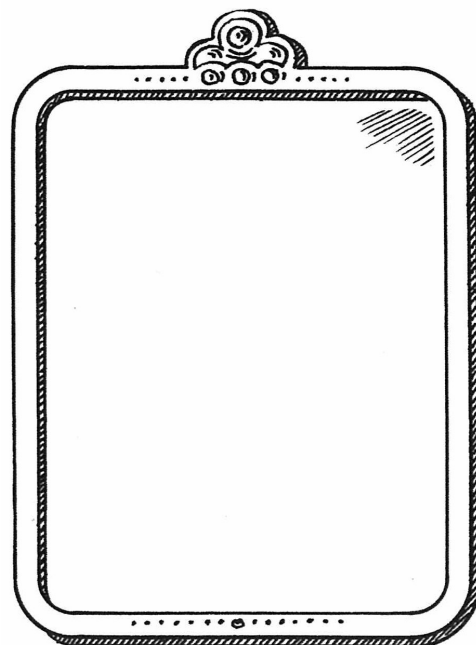
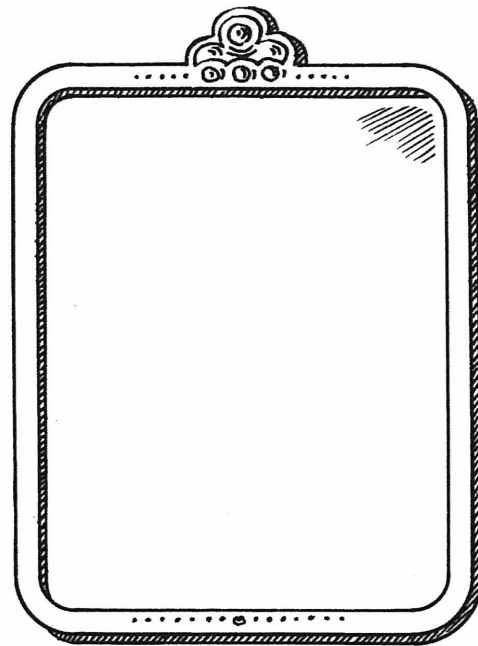
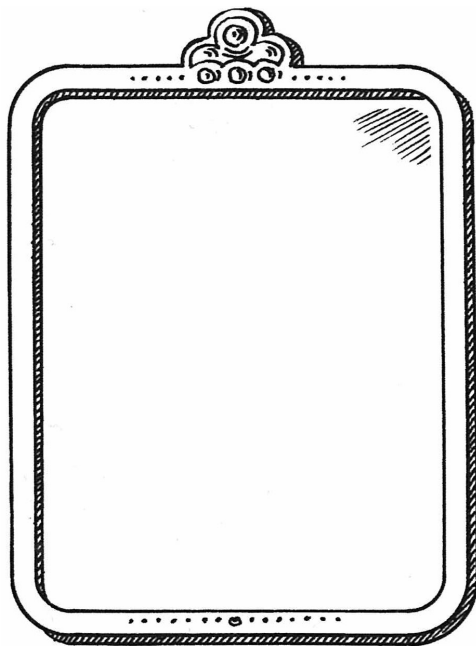
- a) Ég reyni ekki að þvinga aðra til að fallast á mína skoðun heldur reyni ég draga fram aðalatriði málsins með rökum.
- b) Ég styð bara þá niðurstöðu sem ég er sammála, að minnsta kosti að einhverju leyti. Ég skipti því ekki um skoðun bara til að vera sammála og forðast árekstra.
- c) Engar tæknilegar leiðir eru notaðar til að fá fram niðurstöðu. Það þýðir engar atkvæðagreiðslur, ekki reiknað út meðaltal skoðana með neins konar punktum.
- d) Skoðanaágreiningur er frekar góður en ekki slæmur. Hann hjálpar okkur að komast að betri niðurstöðu.

Taktu mynd af sjálfum/sjálfri þér og breyttu henni með því að teikna inn á hana, líma inn á eða klippa hana í sundur og skeyta saman við aðrar myndir (annað hár, skartgripir o.s.frv.). Þú gætir líka gert breytingar í myndvinnsluforriti í tölvu. Búðu þannig til myndar og furðulegar útgáfur af þér.

Með hvernig útliti væri of langt gengið? _____

Af hverju og í augum hvers? _____

Hvað er að vera „venjulegur“? _____

Að mynda gildishugtök

Dæmi

(tilfelli)

Hvað gæti verið dæmi um _____?

Í hvaða aðstæðum er _____ mikilvægt?

Hvaða fólk gæti haft mestan áhuga á (eða hag af) að haga sér _____?

Hver af þeim sem þú þekkir er helst _____?

(tilfelli)

Hvernig kemur þetta fram í hegðun hennar (eða hans)?

Hvernig færir hún (eða hann) sönnur á það að hafa þetta til að bera?

Hvernig hefur hún (eða hann) hingað til fært sönnur á það?

Áþekk gildi

Hvaða hugtök gætu þýtt það sama og _____?

Hvaða fleiri eiginleika gæti sú (eða sá) haft sem er _____?

Ef _____ er nú til að dreifa í vissum aðstæðum eða í vissum hópi fólks, hvaða fleiri gæði býstu við að þar sé að finna?

Andstæð gæði

Hver er andstæðan við _____?

Ef _____ væri í þessu tilfelli ekki mögulegur valkostur, hvaða gæði gætu þá komið í staðinn?

Þegar rætt var um _____ (aðstæður þar sem _____ gæti komið við sögu) þótti sumum að _____ skipti ekki máli. Af hverju var það?

Gæði

skilgreining
eða skýring

Kostir

Af hverju er _____ gott?

Hvernig gæti þér farnast ef þú værir _____?

Hvernig tilfinning væri það að vera _____?

Hvað myndir þú gera ef þú værir _____?

Hvernig hagar annað _____ fólk sér?

Hverjir eru kostir _____ fyrir samfélagið?

En fyrir einstaklinginn?

Vandkvæði

Hvernig getur _____ komið fólki í klípu?

Í hverju gætir þú lent ef þú værir of _____?

Er _____ alltaf hið besta mál? Hvernig lætur fólk óánægju sína með _____ í ljós?

Eru til lög sem setja _____ skorður?

Að skilja ástæður annarra

Byrjið á að vinna A. Skiptist síðan á skoðunum. Notið dæmi til að rökstyðja skoðanir ykkar.

A

1. Það er réttlætanlegt að ljúga til að hlífa fólki við sárindum.

alltaf oft stundum aldrei

2. Það er réttlætanlegt að ljúga til að sá sem logið er að verði ekki fyrir skaða.

alltaf oft stundum aldrei

3. Það er réttlætanlegt að ljúga ef það skaðar engan.

alltaf oft stundum aldrei

4. Það er réttlætanlegt að ljúga til að vernda vin sinn.

alltaf oft stundum aldrei

B

1. Mér finnst rétt af fólki að ljúga að mér til að hlífa mér við sárindum.

alltaf oft stundum aldrei

2. Mér finnst rétt af fólki að ljúga að mér til að ég verði ekki fyrir skaða.

alltaf oft stundum aldrei

3. Mér finnst rétt af fólki að ljúga að mér ef það skaðar engan.

alltaf oft stundum aldrei

4. Mér finnst rétt af fólki að ljúga að mér til að vernda mig.

alltaf oft stundum aldrei

Könnun

I

Hér er talið upp ýmislegt mikilvægt í samskiptum fólks.
Hvaða atriði munu vera mikilvæg hjá þér í framtíðinni.
Merktu við.

	Já	Nei	Veit ekki
Sönn vinátta	☐	☐	☐
Tala saman í hreinskilni, segja skoðun sína	☐	☐	☐
Ekki forðast ágreining heldur leita lausna	☐	☐	☐
Koma til móts við aðra, skilja aðra	☐	☐	☐
Sýna þakklæti	☐	☐	☐
Umburðarlyndi, taka öðrum eins og þeir eru	☐	☐	☐
Vera kurteis við aðra	☐	☐	☐
Sýna tilfinningar sínar	☐	☐	☐
Það getur verið gott að gera eitthvað fyrir aðra	☐	☐	☐
Ástin er raunveruleg	☐	☐	☐
Hafa ástríður og sýna þær	☐	☐	☐
Að tala við fólk um trú	☐	☐	☐

II

Hvað finnst þér um eftirtaldar dyggðir:
Er gott að tileinka sér þær, kannski gott eða er það ekki gott?
Merktu við.

	Gott	Kannski	Ekki gott
Vera heiðarlegur við sjálfan sig	☐	☐	☐
Kunna að neita sér um suma hluti	☐	☐	☐
Að vera kurteis og hjálplegur	☐	☐	☐
Að fyrirgefa öðrum	☐	☐	☐
Að særa ekki aðra eða meiða	☐	☐	☐
Nota tímann, ekki slæpast	☐	☐	☐
Fylgja eigin hugsjónum, líka þótt aðrir skilji þær ekki	☐	☐	☐
Muna að sumt er mikilvægara en láta sér líða vel	☐	☐	☐
Lifa í samræmi við sínar eigin þarfir	☐	☐	☐
Koma sínu fram, jafnvel þótt það kosti hörku	☐	☐	☐
Segja alltaf sannleikann	☐	☐	☐
Að svara ekki alltaf í sömu mynt	☐	☐	☐
Vera hógvær	☐	☐	☐
Hugsa sem minnst um eigið ágæti	☐	☐	☐
Að vinna fyrir mikilvægan málstað	☐	☐	☐
Hver er sjálfum sér næstur	☐	☐	☐
Hugsa frekar um aðra en sjálfan sig	☐	☐	☐
Binda sig ekki, ekki taka á sig skyldur	☐	☐	☐

Að skýra gildi

Tillögur um opnar setningar

1. Ef ég væri forsætisráðherra myndi ég _____
2. Besta vini mínum myndi ég helst segja _____
3. Foreldrar mínir ættu að _____
4. Ef ég ynni 10 milljónir í lottó myndi ég _____
5. Besti dagur í lífi mínu var þegar _____
6. Margar stelpur vilja bara _____
7. Mín trú er að _____
8. Margir strákar vilja bara _____
9. Ef ég væri fimm árum eldri _____
10. Umhverfisráðherra ætti að _____
11. Þegar ég á frí vil ég helst _____
12. Mér líður ekki vel þegar _____
13. Í þessum hópi er ég _____
14. Mesti kosturinn við mig er _____
15. Aðrir geta sært mig með því að _____
16. Þeir sem nota dóp _____
17. Þegar aðrir eru æstir og móðgaðir þá _____
18. Til að vera heilbrigður _____
19. Ég verð reiður þegar _____
20. Helst vil ég vinna í litlum hópum þegar _____
21. Ég kann best við fólk sem _____
22. Þegar ég finn að einhver skilur mig þá _____
23. Mín stærsta ósk er _____
24. Mér finnst erfitt þegar einhver er mér ósammála og _____
25. Þeir sem þekkja mig vel vita _____
26. Einu sinni var ég _____
27. Ég hef áhuga á _____
28. Ég hef áhyggjur þegar _____
29. Þeir sem þekkja mig lítið halda að _____
30. Í framtíðinni held ég að _____
31. Í góðri fjölskyldu _____
32. Körlum líður vel þegar _____
33. Konum líður vel þegar _____